

Matrika

Jana Konečná

Matrika

- Matrika je státní evidence
- a) narození, uzavření manželství, vzniku registrovaného partnerství a úmrtí fyzických osob na území České republiky,
- b) narození, uzavření manželství, vzniku partnerství a úmrtí, k nimž došlo v cizině, jde-li o státní občany České republiky a
- c) uzavření manželství, k nimž došlo v cizině, byl-li život snoubence přímo ohrožen a nejde-li o občany.

Matrika se dělí na

- a) matriku narození, pro kterou se vede kniha narození,
- b) matriku manželství, pro kterou se vede kniha manželství,
- c) matriku partnerství, pro kterou se vede kniha partnerství, a
- d) matriku úmrtí, pro kterou se vede kniha úmrtí.

Matriční kniha/matriční událost

- Kniha narození, kniha manželství, kniha partnerství a kniha úmrtí (dále jen "matriční kniha") je vytvořena z předem svázaných tiskopisů.
- Součástí matriční knihy je abecední jmenný rejstřík provedených zápisů narození, uzavření manželství, vzniku partnerství a úmrtí fyzických osob (dále jen "matriční událost").

Působnost na úseku matrik

- a) matriční úřady, kterými jsou obecní úřady, v hlavním městě Praze úřady městských částí, v územně členěných statutárních městech úřady městských obvodů nebo úřady městských částí a pro území vojenských újezdů újezdní úřady 1), které určí a jejich správní obvody vymezí Ministerstvo vnitra (dále jen "ministerstvo") prováděcím právním předpisem,
 - b) obecní úřady obcí s rozšířenou působností (dále jen "úřad s rozšířenou působností"),
 - c) krajské úřady, v hlavním městě Praze a ve městech Brně, Ostravě a Plzni magistráty těchto měst (dále jen "krajský úřad"),
 - d) ministerstvo.
-
- Určení matričního úřadu nebo jeho zrušení, popřípadě změnu správního obvodu matričního úřadu lze provést pouze k počátku kalendářního roku, nedojde-li ke změnám v územním členění státu k jinému datu.
 - Dojde-li k určení matričního úřadu nebo k jeho zrušení, popřípadě ke změně správního obvodu matričního úřadu, rozhodne ministerstvo, který matriční úřad převezme matriční knihy.

Matriční úřad

- a) matriční knihy,
- b) sbírky listin
- Matriční úřad vede matriční knihy a sbírky listin pro
 - a) obec, v níž má sídlo, a dále pro obce patřící do jeho správního obvodu vymezeného prováděcím právním předpisem [§ 2 odst. 1 písm. a)],
 - b) území vojenského újezdu.
- Matriční úřad příslušný k přijetí prohlášení o vstupu do partnerství (dále jen "registrující matriční úřad") vede jednu matriční knihu pro správní obvod vymezený prováděcím právním předpisem [§ 2 odst. 1 písm. a)].
- V hlavním městě Praze a ve městech Brno, Ostrava a Plzeň vede matriční úřad matriční knihy a sbírky listin pro městskou část nebo městský obvod, v němž má sídlo, a pro další městské části nebo městské obvody ve svém správním obvodu vymezeném prováděcím právním předpisem [§ 2 odst. 1 písm. a)].
- Matriční knihy, do kterých se zapisuje narození, uzavření manželství, vznik partnerství a úmrtí občanů, ke kterým došlo v cizině, vede Úřad městské části Brno-střed (dále jen "zvláštní matrika").
- Vedení matričních knih a úkony zabezpečované v souvislosti s vedením matričních knih jsou výkonem státní správy.

Kontrola

- Úřad s rozšířenou působností provádí kontrolu vedení matričních knih a sbírek listin, a to u všech matričních úřadů ve svém územním obvodu nejméně jednou ročně.
- Úřad s rozšířenou působností provádí ověřování rodných, oddacích a úmrtních listů a dokladů o partnerství (dále jen "matriční doklad"), vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství, vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství a potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize a potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin a v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, jde-li o narození, uzavření manželství nebo úmrtí, vydaných matričními úřady, které jsou zařazeny do jeho správního obvodu.
- Úřad s rozšířenou působností vede a aktualizuje sbírku listin a vede a aktualizuje druhopisy matričních knih vedených do 31. prosince 1958, jde-li o narození, uzavření manželství nebo úmrtí, pro matriční úřady zařazené v jeho správním obvodu.

Krajský úřad

- Krajský úřad kontroluje výkon přenesené působnosti na úseku matrik, užívání a změny jména a příjmení u úřadů s rozšířenou působností ve svém správním obvodu nejméně jednou ročně.
- Krajský úřad provádí ověřování matričních dokladů, vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství, vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství a potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize a potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin a v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, jde-li o narození, uzavření manželství nebo úmrtí, vydaných matričními úřady a úřady s rozšířenou působností, které jsou zařazeny do jeho správního obvodu.
- Krajský úřad vede a aktualizuje sbírku listin a vede a aktualizuje druhopisy matričních knih vedených do 31. prosince 1958, jde-li o narození, uzavření manželství nebo úmrtí, pro úřady s rozšířenou působností zařazené v jeho správním obvodu.
- Krajský úřad provádí zkoušku odborné způsobilosti k vedení matričních knih a k plnění úkonů zabezpečovaných v souvislosti s vedením matričních knih a sbírek listin (dále jen "zkouška") u zaměstnance obce, v hlavním městě Praze zaměstnance městské části nebo zaměstnance Ministerstva obrany zařazeného do matričního úřadu (dále jen "matrikář"), který je zařazen do jeho správního obvodu.

Zápisy

- Do matriční knihy se zapisuje
- a) matriční událost,
- b) rozhodnutí o prohlášení manželství za neplatné, nebo o tom, že manželství nevzniklo, rozvod manželství, zrušení partnerství, rozhodnutí o prohlášení, že partnerství nevzniklo nebo že je neplatné, údaje o osvojení, určení rodičovství, změně jména nebo příjmení a další skutečnosti, jimiž se mění a doplňují zápisy v matriční knize, (dále jen "matriční skutečnost"), je-li matriční událost zapsána v matriční knize vedené matričním úřadem nebo zvláštní matrikou.
- Změny a opravy zápisů v matriční knize se provádějí na základě veřejných listin nebo jiných listin, stanoví-li tak tento zákon.

Rukopisně/elektronicky

- Zápisy se do matriční knihy provádějí rukopisně do předem svázaných knih.
- Matriční události, matriční skutečnosti, změny a opravy se souběžně vedou pomocí výpočetní techniky.
- Zápisy matričních událostí, matričních skutečností, dodatečných zápisů, změn a oprav pomocí výpočetní techniky se provádějí na základě uzavřeného zápisu ve svazku matriční knihy rukopisně vedené. Jestliže se údaje v zápise provedeném pomocí výpočetní techniky odlišují od údajů uvedených v matriční knize rukopisně vedené, považují se za správné údaje uvedené v matriční knize rukopisně vedené.

- Matriční zápisy se provádějí v úřední místnosti v sídle matričního úřadu po obdržení podkladů nebo ústního oznámení pro jejich provedení, nejpozději do 30 dnů od obdržení těchto podkladů, popřípadě ústního oznámení.
- Úřad s rozšířenou působností nebo krajský úřad může povolit na návrh matričního úřadu provádění matričních zápisů, vydávání matričních dokladů a potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize i mimo úřední místnost matričního úřadu na jiném vhodném místě, kde jsou pro to vytvořeny podmínky.
- Matriční úřad je povinen zabezpečit ochranu technického vybavení a matričních knih před zneužitím údajů v nich obsažených a před zničením nebo poškozením a uchovávat matriční knihy po stanovenou dobu.
- Údaje v matričních knihách jsou neveřejné, není-li dále stanoveno jinak.

Sbírka listin

- Matriční úřad vede pro knihu narození, knihu manželství a knihu úmrtí a registrující matriční úřad pro knihu partnerství sbírku listin za každý kalendářní rok samostatně. Sbírku listin tvoří listiny, které slouží jako podklad pro matriční zápis, jeho změnu či opravu.
- Matriční úřad předá sbírku listin za kalendářní rok úřadu s rozšířenou působností nebo krajskému úřadu nejpozději do konce února následujícího roku.
- Matriční úřad předává úřadu s rozšířenou působností nebo krajskému úřadu jedenkrát měsíčně k založení do sbírky listin nebo k provedení dodatečného zápisu matriční události, matriční skutečnosti, opravy či změny v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 a uložené u úřadu s rozšířenou působností nebo krajského úřadu, listiny, na jejichž podkladě provedl dodatečný zápis matriční události, matriční skutečnosti, opravy či změny v prvopisu matriční knihy. Bude-li se provádět dodatečný zápis matriční události, matriční skutečnosti, opravy či změny do druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, matriční úřad zašle úřadu s rozšířenou působností nebo krajskému úřadu písemné sdělení se zněním dodatečného zápisu matriční události, matriční skutečnosti, opravy či změny provedeného v prvopisu matriční knihy.
- Listiny, na jejichž podkladě úřad s rozšířenou působností nebo krajský úřad provedl dodatečný zápis matriční události, matriční skutečnosti, opravy či změny v druhopisu matričních knih vedených do 31. prosince 1958, se neukládají do druhopisů matričních knih vedených do 31. prosince 1958. Ukládají se odděleně od druhopisu matričních knih vedených do 31. prosince 1958 za každý kalendářní rok samostatně do složky s uvedením odkazu na příslušný prvopis matriční knihy, ve které byl dodatečný zápis matriční události, matriční skutečnosti, opravy či změny proveden. Zápis se opatří datem a podpisem zaměstnance úřadu s rozšířenou působností nebo krajského úřadu pověřeného činností na úseku matrik.
- Úřad s rozšířenou působností a krajský úřad uchovávají a aktualizují sbírku listin a druhopisy matričních knih vedených do 31. prosince 1958. Tyto úřady jsou povinny zabezpečit ochranu sbírky listin a druhopisů matričních knih vedených do 31. prosince 1958 před zneužitím údajů a před zničením nebo poškozením.

Matrikář

- Matrikářem může být občan, který je zaměstnancem obce, v hlavním městě Praze zaměstnancem městské části, která má působnost matričního úřadu, prokázal odborné znalosti zkouškou u krajského úřadu, popřípadě zkouškou zvláštní odborné způsobilosti na úseku matrik a státního občanství.
- Odbornou způsobilost prokazuje matrikář osvědčením o vykonání zkoušky vydaným krajským úřadem. Obsahem zkoušky je ověření znalostí právních předpisů, týkajících se oblasti matrik, jména a příjmení a státního občanství, ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a ověřování pravosti podpisu, a dalších právních předpisů, které se vztahují k činnosti matrikáře, a ověření dovedností v užívání výpočetní techniky.
- Zaměstnavatel umožní matrikáři odbornou přípravu na zkoušku a její vykonání.
- Nevyhoví-li uchazeč při zkoušce, může zkoušku dvakrát opakovat. Opakovanou zkoušku je možno vykonat nejdříve za 60 dnů a nejpozději do 90 dnů ode dne konání zkoušky, při níž uchazeč nevyhověl.
- Matrikář, a dále též, je-li to nezbytné pro výkon jejich funkce, starosta, místostarosta, primátor, náměstek primátora, primátor hlavního města Prahy a jeho náměstek, pověřený člen zastupitelstva obce, města, hlavního města Prahy nebo jeho městské části, anebo městské části nebo městského obvodu územně členěných statutárních měst, tajemník obecního (městského) úřadu, magistrátu, úřadu městské části hlavního města Prahy anebo úřadu městské části nebo úřadu městského obvodu územně členěných statutárních měst a ředitel Magistrátu hlavního města Prahy mají přístup k osobním údajům uvedeným v matričních knihách a sbírkách listin; jsou povinni zachovávat mlčenlivost o těchto údajích, a to i po skončení výkonu jejich funkce.
- Matrikář a tajemník matričního úřadu mají při výkonu matriční činnosti postavení úřední osoby.

- Příslušný k zápisu narození a úmrtí do matriční knihy je matriční úřad, v jehož správním obvodu se fyzická osoba narodila nebo zemřela.
- Nejistí-li se, kde došlo k narození nebo úmrtí fyzické osoby, provede zápis matriční úřad, v jehož správním obvodu byla narozená nebo zemřelá fyzická osoba nalezena.
- Narodí-li se nebo zemře-li fyzická osoba v dopravním prostředku, zapíše narození nebo úmrtí matriční úřad, v jehož správním obvodu došlo k vyložení fyzické osoby z dopravního prostředku.
- K provedení zápisu rozhodnutí soudu o prohlášení fyzické osoby za mrtvou je příslušný Úřad městské části Praha 1.

- Příslušný k zápisu o uzavření manželství je matriční úřad, v jehož správním obvodu došlo k uzavření manželství.

- Snoubenci projeví vůli, že spolu vstupují do manželství před
- a) starostou, místostarostou nebo pověřeným členem zastupitelstva obce, městské části hlavního města Prahy, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města, které jsou matričním úřadem, a to pouze ve správním obvodu tohoto matričního úřadu,
- b) starostou nebo místostarostou obce, městské části hlavního města Prahy, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města, které nejsou matričním úřadem, je-li jeden ze snoubenců přihlášen k trvalému pobytu v jeho správním obvodu, a to pouze ve správním obvodu této obce, městské části hlavního města Prahy, městských obvodů nebo městských částí územně členěných statutárních měst,
- c) primátorem hlavního města Prahy, náměstkem primátora hlavního města Prahy nebo pověřeným členem zastupitelstva hlavního města Prahy, jakož i před primátorem statutárního města, náměstkem primátora statutárního města nebo pověřeným členem zastupitelstva statutárního města, a to pouze ve správním obvodu hlavního města Prahy nebo statutárního města.
- Prohlášení snoubenců, že spolu vstupují do manželství, musí být učiněno v přítomnosti matrikáře matričního úřadu, v jehož správním obvodu se manželství uzavírá.
- Manželství se uzavírá v místě určeném obcí pro konání slavnostních obřadů.
- Je-li život snoubence přímo ohrožen 15), snoubenci projeví vůli, že spolu vstupují do manželství před starostou, místostarostou nebo pověřeným členem zastupitelstva obce, městské části hlavního města Prahy, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města nebo úředníkem zařazeným do obecního úřadu, a to na kterémkoli místě i bez přítomnosti matrikáře.
- Matriční úřad může povolit na základě žádosti snoubenců uzavření manželství na kterémkoli vhodném místě ve svém správním obvodu nebo mimo dobu stanovenou radou obce.

- K vydání osvědčení, že snoubenci splnili všechny požadavky pro uzavření církevního sňatku je příslušný matriční úřad, v jehož správním obvodu má být manželství uzavřeno.
- K žádosti o vydání osvědčení je třeba předložit doklady potřebné k uzavření manželství. Požádají-li snoubenci o vydání osvědčení prostřednictvím zmocněnce, musí být jejich podpisy na plné moci úředně ověřeny.
- Osvědčení vydá matriční úřad ve dvojím vyhotovení

Partnerství

- Příslušný k zápisu partnerství je registrující matriční úřad.
- Osoby vstupující do partnerství činí prohlášení osobně před matrikářem registrujícího matričního úřadu.
- Registrující matriční úřad přijímá prohlášení na místě, které k tomu určí ve svém správním obvodu.

Kniha narození

Do knihy narození se zapisuje

- a) jméno, popřípadě jména a příjmení dítěte,
 - b) den, měsíc a rok narození dítěte,
 - c) rodné číslo, místo narození a pohlaví dítěte,
 - d) jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení, data a místa narození, rodná čísla, státní občanství a místo trvalého pobytu rodičů,
 - e) datum zápisu a podpis matrikáře.
-
- Údaje uvedené v odstavci 1 písm. d) se do knihy narození nezapisují v případě, že matka dítěte požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem.

Zápis do knihy narození se provede

- a) na základě písemného hlášení o narození živého nebo mrtvého dítěte, nebo
 - b) na základě ústního oznámení o narození dítěte mimo zdravotnické zařízení, nebyly-li jeho matce ani následně poskytnuty zdravotní služby; o tomto oznámení sepíše matrikář s oznamovatelem zápis.
-
- Písemné hlášení o narození dítěte, jehož matka požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem, obsahuje informaci, že se jedná o takový případ.
 - Při ústním oznámení je oznamovatel povinen prokázat svoji totožnost.
 - Je-li oznamovatel neslyšící, nebo němý, popřípadě učiní-li oznámení v jiném než českém, nebo slovenském jazyce, je nutná přítomnost tlumočníka.

- Narození je povinen oznámit matričnímu úřadu poskytovatel zdravotních služeb, v jehož zdravotnickém zařízení; byl porod ukončen; nebyl-li porod ukončen ve zdravotnickém zařízení, oznámí narození lékař, který jako první poskytl při porodu nebo po porodu zdravotní služby.
- Nedošlo-li k oznámení podle odstavce 1, narození je povinen oznámit matričnímu úřadu jeden z rodičů, popřípadě jeho zákonný zástupce, nebo soudem jmenovaný opatrovník.
- Nedošlo-li k oznámení podle odstavce 1 nebo 2, narození je povinna oznámit matričnímu úřadu fyzická osoba, která se o narození dozvěděla.
- Oznámení podle odstavců 1 a 2 se učiní nejpozději do 3 pracovních dnů od narození dítěte. Matka učiní oznámení nejpozději do 3 pracovních dnů od okamžiku, kdy je schopna oznámení učinit. Fyzická osoba uvedená v odstavci 3 učiní oznámení do 3 pracovních dnů ode dne, kdy se o narození dozvěděla.
- Matriční úřad sdělí neprodleně poskytovateli zdravotních služeb na základě jeho žádosti rodné číslo dítěte, jehož narození tento poskytovatel oznámil podle odstavce 1.

Podklady pro zápis

- K zápisu do knihy narození dítěte narozeného za trvání manželství předloží jeden z rodičů
 - a) oddací list,
 - b) občanský průkaz, nebo cestovní doklad, nebo průkaz povolení k pobytu cizince, byl-li mu vydán,
 - c) souhlasné prohlášení rodičů o jménu, popřípadě jménech dítěte,
 - d) souhlasné prohlášení rodičů o příjmení dítěte, pokud údaj o příjmení dítěte není patrný z oddacího listu rodičů dítěte,
 - e) případně další doklady potřebné k zjištění, nebo ověření správnosti údajů, zapisovaných do knihy narození.
- K zápisu do knihy narození dítěte narozeného mimo manželství, jehož otec není znám, předloží matka
 - a) prohlášení o jménu, popřípadě jménech dítěte,
 - b) rodný list,
 - c) pravomocný rozsudek o rozvodu manželství, je-li matka dítěte rozvedená, nebo úmrtní list manžela, je-li matka dítěte ovdovělá,
 - d) občanský průkaz, nebo cestovní doklad, nebo průkaz povolení k pobytu cizince, byl-li jí vydán,
 - e) případně další doklady potřebné k zjištění, nebo ověření správnosti údajů, zapisovaných do knihy narození.
- (K zápisu do knihy narození dítěte narozeného mimo manželství, k němuž bylo určeno otcovství nebo jehož otcem je muž, který dal k umělému oplodnění souhlas 23), předloží jeden z rodičů
 - a) souhlasné prohlášení rodičů o jménu, popřípadě jménech dítěte,
 - b) souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství nebo písemný souhlas muže, který dal k umělému oplodnění, potvrzený poskytovatelem zdravotních služeb, popřípadě rozhodnutí soudu o určení otcovství k dítěti,
 - c) rodný list matky a otce dítěte,
 - d) pravomocný rozsudek o rozvodu manželství, je-li matka dítěte rozvedená, nebo úmrtní list manžela, je-li matka dítěte ovdovělá,
 - e) občanský průkaz, nebo cestovní doklad, nebo průkaz povolení k pobytu cizince, byl-li mu vydán,
 - f) případně další doklady potřebné k zjištění, nebo ověření správnosti údajů, zapisovaných do knihy narození.
- K zápisu do knihy narození dítěte narozeného mimo zdravotnické zařízení, jehož matce nebyly ani následně poskytnuty zdravotní služby, předloží jeden z rodičů kromě dokladů uvedených v odstavcích 1, 2 nebo 3 další doklady potřebné k prokázání skutečnosti, že matkou dítěte je žena, která je porodila.
- Pokud je rodič neslyšící, němý nebo nemluví nebo nerozumí česky, je nutná pro souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství přítomnost tlumočnicka 6). Účast tlumočnicka zajišťuje jeden z rodičů na vlastní náklady, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak. Bez přítomnosti tlumočnicka nelze souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství v těchto případech učinit. Nejde-li o tlumočnicka jmenovaného ministrem spravedlnosti nebo předsedou krajského soudu, musí tlumočnick složit slib do rukou matrikáře, a to ve znění slibu podle zákona o znalcích a tlumočnicích. Určit otcovství souhlasným prohlášením rodičů lze pouze jednou a nelze je vzít zpět. Rodiče současně stvrdí svým podpisem, že neurčili otcovství k tomuto dítěti před jiným matričním úřadem nebo před soudem.
- V případech hodných zvláštního zřetele, zejména u osoby, která žádá o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky, azylanta nebo osoby požívající doplňkové ochrany, může matriční úřad připustit nahrazení dokladů uvedených v odstavcích 1, 2 a 3 čestným prohlášením rodičů, nebo jednoho z nich.

- Zápis dítěte, jehož matka požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem, do knihy narození se provede podle zprávy poskytovatele zdravotních služeb, v jehož zdravotnickém zařízení, byl porod ukončen, obsahující údaje uvedené v § 14 odst. 1, přičemž údaje uvedené v § 14 odst. 1 písm. d) se do knihy narození nezapiší.
- Zápis dítěte nezjištěné totožnosti se do knihy narození provede podle výsledků šetření orgánů policie a zprávy lékaře obsahující sdělení o pohlaví a pravděpodobném datu narození dítěte. Výsledek šetření i zprávu lékaře předává matričnímu úřadu orgán policie, který šetření prováděl.
- Nelze-li ani po následném dalším šetření zjistit datum narození dítěte nezjištěné totožnosti, matriční úřad o tom učiní oznámení soudu a datum narození dítěte určí soud.
- Nelze-li ani po následném dalším šetření zjistit místo narození dítěte, uvede se v zápisu, dodatečném zápisu, dodatečném záznamu a opravě zápisu jako místo narození sídlo matričního úřadu příslušného k provedení zápisu narození do matriční knihy.

Změna pohlaví

- Dodatečný záznam o změně pohlaví se do knihy narození provede na základě potvrzení vydaného poskytovatelem zdravotních služeb, který je povinen toto potvrzení oznámit matričnímu úřadu do 3 pracovních dnů ode dne provedení změny pohlaví. Dnem změny pohlaví je den uvedený v tomto potvrzení. Vzor potvrzení poskytovatele zdravotních služeb o zahájení a ukončení léčby pro změnu pohlaví stanoví ministerstvo prováděcím právním předpisem.

Jméno dítěte

- Jméno, popřípadě jména dítěte se do matriky zapíše podle souhlasného prohlášení rodičů; není-li jeden rodič znám, je rodičovské odpovědnosti zbaven nebo je výkon jeho rodičovské odpovědnosti v této oblasti omezen nebo pozastaven, zapíše se jméno, popřípadě jména dítěte podle prohlášení druhého z rodičů, jinak podle pravomocného rozhodnutí soudu.
- Zapsána mohou být dvě jména, která nesmí být stejná; dítěti, které není občanem a jehož rodiče nemají státní občanství České republiky, lze zapsat více jmen.
- Souhlasným prohlášením je i písemné prohlášení rodičů učiněné u poskytovatele zdravotních služeb na předepsaném tiskopise.
- Matriční úřad nezapíše do knihy narození jméno, popřípadě jména, a učiní o tom oznámení soudu, jestliže rodiče
 - a) se nedohodnou na jménu, popřípadě jménech dítěte do jednoho měsíce od narození dítěte, nebo
 - b) jméno dítěti neurčí do jednoho měsíce od narození dítěte, nebo
 - c) určí dítěti jméno, popřípadě jména, které nelze do knihy narození zapsat, nebo
 - d) nejsou známi.

Příjmení dítěte

- Do knihy narození se dítěti zapíše společné příjmení rodičů, nebo, mají-li příjmení různá, zapíše se příjmení jednoho z nich, určené dohodou při uzavření manželství. Nevyplývá-li z oddacího listu rodičů dohoda o příjmení dítěte, zapíše se dítěti příjmení, na jehož užívání se manželé (rodiče) dohodli.
- Dítěti, jehož rodiče neuzavřeli manželství a mají různá příjmení, se zapíše příjmení podle dohody rodičů při určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů, nebo podle pravomocného rozsudku soudu o určení otcovství. Dohodou je možné určit příjmení, které v době, kdy k dohodě došlo, má jeden z rodičů nebo dítě. Dítěti, které není občanem a jehož rodiče nemají státní občanství České republiky, se zapíše příjmení podle dohody rodičů. U dítěte staršího 15 let musí být připojen k této dohodě jeho souhlas. Tuto dohodu nelze měnit.
- Dítěti, které se narodí v době od uzavření manželství do uplynutí třístého dne poté, co manželství zaniklo nebo bylo prohlášeno za neplatné, nebo poté, co byl manžel matky prohlášen za nevěstného, se zapíše příjmení, na kterém se manželé dohodli při uzavření manželství, pokud matka neuzavřela nové manželství.
- Narodí-li se dítě, které je počato umělým oplodněním, ženě neprovdané, u něhož se má za to, že otcem dítěte je muž, který dal k umělému oplodnění souhlas, zapíše se dítěti do knihy narození příjmení, na němž se rodiče dohodli.
- Není-li otec dítěte znám, zapíše se do knihy narození příjmení matky, které má v době narození dítěte.
- Nelze-li dosáhnout dohody rodičů o příjmení dítěte, příjmení se do knihy narození nezapíše a matriční úřad o tom učiní oznámení soudu.

Kniha manželství

Do knihy manželství se zapisují

- a) jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení, den, měsíc, rok a místo narození, rodná čísla, osobní stav a státní občanství muže a ženy, kteří uzavřeli manželství, (dále jen "manželé"),
 - b) den, měsíc, rok a místo uzavření manželství,
 - c) jména a příjmení, popřípadě rodná příjmení, den, měsíc, rok a místo narození rodičů manželů,
 - d) dohoda manželů o příjmení a v případě, že si manželé ponechají dosavadní příjmení, i dohoda o příjmení dětí v mužském a ženském tvaru,
 - e) jména, příjmení a rodná čísla svědků; jde-li o cizince, který nemá rodné číslo, datum a místo jeho narození,
 - f) datum zápisu a podpis matrikáře.
-
- Zápis do knihy manželství se provede na základě protokolu o uzavření manželství. Zapisované údaje matrikář ověří z dokladů potřebných k uzavření manželství.

Kniha partnerství

Do knihy partnerství se zapisují

- a) jména a příjmení, popřípadě rodná příjmení, den, měsíc, rok a místo narození, rodná čísla, osobní stav a státní občanství partnerů,
 - b) den, měsíc, rok a místo prohlášení o vstupu do partnerství,
 - c) jména a příjmení, popřípadě rodná příjmení, den, měsíc, rok a místo narození rodičů partnerů,
 - d) datum zápisu a podpis matrikáře.
-
- Zápis do knihy partnerství se provede na základě protokolu o vstupu do partnerství. Zapisované údaje matrikář ověří z dokladů potřebných ke vstupu do partnerství.

Kniha úmrtí

Do knihy úmrtí se zapisuje

- a) den, měsíc, rok a místo úmrtí,
 - b) jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodné příjmení, den, měsíc, rok a místo narození, rodné číslo, osobní stav, pohlaví, státní občanství a místo trvalého pobytu zemřelého,
 - c) jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodné příjmení, a rodné číslo žijícího manžela, partnera 8a),
 - d) datum zápisu a podpis matrikáře.
-
- Zápis do knihy úmrtí se provede na základě
 - a) listu o prohlídce zemřelého, nebo
 - b) pravomocného rozhodnutí soudu o prohlášení fyzické osoby za mrtvou.

Poskytovatel zdravotních služeb je povinen oznámit úmrtí příslušnému matričnímu úřadu do 3 pracovních dnů od prohlídky těla zemřelého, popřípadě od provedení pitvy na listu o prohlídce zemřelého.

- Zápis úmrtí fyzické osoby nezjištěné totožnosti se provede do knihy úmrtí na základě listu o prohlídce zemřelého.
- Nelze-li ani po následném dalším šetření zjistit místo úmrtí fyzické osoby, uvede se v zápisu, dodatečném zápisu, dodatečném záznamu a opravě zápisu jako místo úmrtí místo, kde bylo tělo nalezeno.
- Nelze-li ani po následném dalším šetření zjistit datum úmrtí fyzické osoby, matriční úřad o tom učiní oznámení soudu a datum úmrtí určí soud.

Doba uložení matriční knihy a sbírky listin

Matriční knihy zůstanou uloženy po provedení posledního zápisu u matričního úřadu:

- a) kniha narození po dobu 100 let,
- b) kniha manželství po dobu 75 let,
- c) kniha partnerství po dobu 75 let,
- d) kniha úmrtí po dobu 75 let.

Po uplynutí stanovené doby se matriční knihy předají k archivaci příslušnému státnímu oblastnímu archivu, není-li dále stanoveno jinak.

Druhopisy matričních knih a sbírky listin zůstanou uloženy po provedení posledního zápisu v prvopisu matriční knihy u úřadu s rozšířenou působností nebo krajského úřadu,

- a) jde-li o zápisy narození, po dobu 100 let,
- b) jde-li o zápisy manželství, po dobu 75 let,
- c) jde-li o zápisy partnerství, sbírky listin po dobu 75 let,
- d) jde-li o zápisy úmrtí, po dobu 75 let.

Po uplynutí stanovené doby se druhopisy matričních knih a sbírky listin předají k archivaci příslušnému státnímu oblastnímu archivu. V hlavním městě Praze zůstanou uloženy v Archivu hlavního města Prahy.

Matriční knihy musí být ve státních oblastních archivech uloženy odděleně od druhopisů matričních knih, popřípadě sbírek listin.

Matriční doklad

- Matriční doklad obsahuje údaje zapsané v matriční knize a je opatřen zvláštními zajišťovacími prvky proti jeho padělání a pozměnění.
- Doslovný výpis z matriční knihy obsahuje všechny údaje zapsané v matriční knize v původním i pozměněném znění.
- Potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize obsahuje údaje potřebné pro uplatnění nároku fyzické osoby v cizině; v jiných případech se takové potvrzení vydá, jen stanoví-li tak zvláštní zákon.
- Matriční knihy, sbírky listin, matriční doklady, potvrzení o údajích zapsaných v matričních knihách, doslovné výpisy z nich a potvrzení vydaná matričním úřadem, úřadem s rozšířenou působností nebo krajským úřadem ze sbírky listin jsou veřejnými listinami.

Doklady k prokázání

- Rodným listem se prokazuje narození, oddacím listem se prokazuje uzavření manželství, dokladem o partnerství se prokazuje vznik partnerství a úmrtním listem se prokazuje úmrtí.

Matriční úřad vydá matriční doklad, nebo povolí nahlédnout do matriční knihy a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře

- a) fyzické osobě, které se zápis týká, nebo členům její rodiny, jejím sourozencům a dále zmocněncům těchto osob,
- b) pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků,
- c) statutárním orgánům církví nebo duchovním jimi zmocněným, jde-li o matriční knihy vedené těmito církvemi do 31. prosince 1949,
- d) fyzické osobě, která prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jejich práv před orgány státu nebo před orgány územních samosprávných celků.

V případě osvojení mohou nahlédnout do zápisu pouze osvojitelé a po dovršení 12 let i osvojenec, pokud nebylo soudem rozhodnuto o utajení osvojení; pokud bylo soudem rozhodnuto o utajení osvojení, může osvojenec nahlédnout do zápisu až po nabytí svéprávnosti.

Do zápisu narození dítěte, jehož matka požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem, může nahlédnout pouze matka dítěte a po dovršení 12 let i dítě.

Matriční úřad vydá školským zařízením pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a střediskům výchovné péče rodný list fyzické osoby umístěné v těchto zařízeních.

Matriční úřad vydá úmrtní list fyzické osobě, která na jeho vydání prokáže právní zájem nebo která žila se zemřelým v době jeho smrti ve společné domácnosti anebo osobě, která je vypravitelem jeho pohřbu.

Doslovný výpis z matriční knihy se vydává

- a) fyzické osobě uvedené v odstavci 1 písmeno a),
- b) pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků,
- a lze jej poříditi i kopií matričního zápisu.

Požádá-li fyzická osoba uvedená v odstavci 1 písm. a), c) a d) nebo odstavci 5 o vydání matričního dokladu nebo doslovného výpisu z matriční knihy prostřednictvím zmocněnce, musí být její podpis na plné moci úředně ověřen.

Registrující matriční úřad vydá doklad o partnerství nebo povolí nahlédnout do knihy partnerství a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře

- a) fyzické osobě, které se zápis týká, nebo jejímu zmocněnci,
- b) pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků, nebo
- c) fyzické osobě, která prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jejích práv před orgány státu nebo před orgány územních samosprávných celků.

Doslovný výpis z knihy partnerství se vydává

- a) fyzické osobě uvedené v odstavci 1 písm. a), nebo
- b) pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků,
- a lze jej pořídit i kopií matričního zápisu.

Požádá-li fyzická osoba uvedená v odstavci 1 písm. a) a c) o vydání matričního dokladu nebo doslovného výpisu z matriční knihy prostřednictvím zmocněnce, musí být její podpis na plné moci úředně ověřen.

- Matriční úřad vydá fyzické osobě matriční doklad nebo povolí nahlédnout do matriční knihy a činit výpisy z ní v přítomnosti matrikáře, uplynula-li od provedení dotčeného zápisu v matriční knize lhůta 100 let u knihy narození, 75 let u knihy manželství nebo knihy partnerství a 30 let u knihy úmrtí.
- Matriční úřad, úřad s rozšířenou působností nebo krajský úřad povolí nahlédnout do sbírky listin nebo druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře, uplynula-li od provedení dotčeného zápisu v matriční knize lhůta 100 let u knihy narození, 75 let u knihy manželství nebo knihy partnerství a 30 let u knihy úmrtí.

- Matriční doklad, potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize a doslovný výpis z matriční knihy vedené v jiném než českém jazyce, s výjimkou kopie matričního zápisu, se vydává v českém jazyce.
- Na žádost fyzické osoby, které se zápis týká, může být jméno, popřípadě jména, uvedeno v matričním dokladu podle původního zápisu, tj. v jiném než českém jazyce. Do matriční knihy se vyznačí, že byl vydán matriční doklad s uvedením jména, popřípadě jmen, podle původního zápisu; další matriční doklady se dále vydávají s uvedením jména, popřípadě jmen, v této podobě.
- Na žádost občana, který je příslušníkem národnostní menšiny, jehož jméno, popřípadě jména, a příjmení jsou v matriční knize zapsána v českém nebo v jiném než českém jazyce, uvede se jeho jméno, popřípadě jména, a příjmení v matričním dokladu v jazyce národnostní menšiny 9c) znaky přepsanými do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy. Vzniknou-li pochybnosti o správné pravopisné podobě jména nebo příjmení, je občan povinen předložit doklad vydaný znalcem 6). Jde-li o společné příjmení manželů, uvede se příjmení v jazyce národnostní menšiny pouze se souhlasem druhého manžela, popřípadě jejich nezletilého dítěte staršího 15 let. Do matriční knihy se vyznačí, že byl vydán matriční doklad s uvedením jména, popřípadě jmen, a příjmení v jazyce národnostní menšiny. Další matriční doklady se vydávají s uvedením jména, popřípadě jmen, a příjmení v této podobě.
- Do poznámky matričního dokladu cizince se uvede tvar jeho jména, popřípadě jmen, a příjmení uvedený latinkou v jeho cestovním dokladu.

- V matričním dokladu se uvede jméno, popřípadě dvě jména, v pořadí, jak jsou v matriční knize uvedena.

Rodný list

- Rodný list obsahuje
- a) jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte,
- b) den, měsíc a rok narození,
- c) rodné číslo, místo narození a pohlaví dítěte,
- d) jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení, datum a místo narození a rodná čísla rodičů dítěte; v případě osvojení dítěte se namísto uvedených údajů o rodičích dítěte uvádějí tyto údaje o osvojiteli, popřípadě osvojitelích dítěte,
- e) datum, jméno, příjmení a podpis matrikáře, označení matričního úřadu a otisk razítka matričního úřadu, který doklad vydává.

Oddací list

- Oddací list obsahuje
- a) den, měsíc, rok a místo uzavření manželství,
- b) jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení, manželů a jejich rodná čísla,
- c) den, měsíc, rok a místo narození manželů,
- d) osobní stav manželů,
- e) jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení, rodičů manželů,
- f) dohodu manželů o příjmení a dohodu o příjmení jejich společných dětí, a to v mužském a ženském tvaru,
- g) datum, jméno, příjmení a podpis matrikáře, označení matričního úřadu a otisk razítka matričního úřadu, který doklad vydává.

Doklad o partnerství

- Doklad o partnerství obsahuje
- a) den, měsíc, rok a místo prohlášení o vstupu do partnerství,
- b) jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení partnerů, a jejich rodná čísla,
- c) den, měsíc, rok a místo narození partnerů,
- d) osobní stav partnerů,
- e) jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení, rodičů partnerů,
- f) datum, jméno, popřípadě jména, příjmení a podpis matrikáře, označení registrujícího matričního úřadu a otisk razítka registrujícího matričního úřadu, který doklad vydává.

Úmrtní list

- Úmrtní list obsahuje
- a) den, měsíc, rok a místo úmrtí,
- b) jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodné příjmení, zemřelého,
- c) den, měsíc, rok a místo narození zemřelého,
- d) rodné číslo, osobní stav, pohlaví, místo trvalého pobytu zemřelého,
- e) jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodné příjmení, a rodné číslo žijícího manžela, partnera 8a),
- f) datum, jméno, popřípadě jména, příjmení a podpis matrikáře, označení matričního úřadu a otisk razítka matričního úřadu, který doklad vydává.

- Snoubenci nebo ti, kdo chtějí vstoupit do partnerství, vyplní před uzavřením manželství nebo vstupem do partnerství předepsaný tiskopis a předloží jej matričnímu úřadu, v jehož správním obvodu má být manželství uzavřeno nebo partnerství vzniknout.

- Je-li snoubenec nebo osoba, která chce vstoupit do partnerství, občanem přihlášeným k trvalému pobytu v České republice, je povinen matričnímu úřadu prokázat svoji totožnost a k "vysvědčení").

Tlumočník

- Pokud je snoubenec nebo osoba, která chce vstoupit do partnerství, neslyšící, němý nebo nemluví nebo nerozumí česky, je nutná při prohlášení o uzavření manželství nebo vstupu do partnerství přítomnost tlumočníka.
- Účast tlumočníka zajišťuje jeden ze snoubenců nebo osob, které chtějí vstoupit do partnerství, na vlastní náklady, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak.
- Bez přítomnosti tlumočníka nelze prohlášení o uzavření manželství nebo o vstupu do partnerství v těchto případech učinit. Nejde-li o tlumočníka jmenovaného ministrem spravedlnosti nebo předsedou krajského soudu, musí tlumočník složit slib do rukou matrikáře, a to ve znění slibu podle zákona o znalcích a tlumočnících.

Zvláštní matrika

- Do zvláštní matriky se zapisují narození, uzavření manželství a úmrtí občana, ke kterému došlo na
 - a) území cizího státu,
 - b) zastupitelském úřadu České republiky,
 - c) námořním plavidle nebo v letadle mimo území České republiky,
 - d) místě, které nepatří pod pravomoc žádného státu.
- Do zvláštní matriky se zapisují i partnerství občana vzniklá na území cizího státu.
- Došlo-li k narození, uzavření manželství, vzniku partnerství nebo úmrtí občana v cizině a stanoví-li tento zákon nebo zvláštní právní předpis, že je občan povinen předložit matriční doklad, je občan nebo pozůstalý, jde-li o zápis úmrtí, povinen předložit matriční doklad vydaný zvláštní matrikou.
- Uzavřel-li cizinec manželství nebo partnerství s občanem v cizině, je povinen předložit při jednání před orgány veřejné moci, Českou národní bankou, Veřejným ochráncem práv, Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových, státními fondy a zdravotními pojišťovnami (dále jen "úřední styk") oddací list nebo doklad o partnerství vydaný zvláštní matrikou, nelze-li požadované údaje ověřit jinak.

Podoba jména

- Užívání české podoby cizojazyčného jména nevyžaduje povolení.
- Občan, který chce užívat českou podobu cizojazyčného jména, popřípadě jmen, oznámí tuto skutečnost matričnímu úřadu, v jehož knize narození je jméno, popřípadě jména, zapsáno, není-li to v rozporu s tímto zákonem. V případě pochybnosti, zda jde o českou podobu jména, je oznamovatel povinen předložit vyjádření znalce.
- Toto oznámení lze učinit pouze jednou a nelze je vzít zpět.

Osvojitelé

- Osvojitelé mají právo do 6 měsíců od právní moci rozsudku o osvojení, nejpozději však do dosažení zletilosti osvojence, zvolit osvojenci souhlasným prohlášením před matričním úřadem jiné jméno, popřípadě jména, než to, které má zapsáno v matriční knize. Má-li zapsáno pouze jedno jméno, mohou mu zvolit druhé. Je-li osvojenec starší 15 let, připojí k prohlášení jeho souhlas, bez něhož ke změně jména nebo zvolení jiného nebo druhého jména nemůže dojít.
- Jde-li o osvojení manželem matky dítěte, nebo manželkou otce dítěte, práva uvedená v odstavci 1 mají manželé.
- Jde-li o osvojení osamělou fyzickou osobou, má práva uvedená v odstavci 1 tato osoba.

Příjmení

- (1) Fyzická osoba, které byl matričním úřadem vydán matriční doklad, má povinnost užívat v úředním styku příjmení, popřípadě více příjmení, která jsou uvedena na tomto matričním dokladu.
- (2) Rodným příjmením se rozumí příjmení uvedené v knize narození při narození dítěte, určení otcovství nebo osvojení do nabytí svéprávnosti dítěte a v souvislosti se změnou pohlaví.

Příjmení žen

Příjmení žen se tvoří v souladu s pravidly české mluvnice.

Při zápisu uzavření manželství nebo vzniku partnerství lze na základě žádosti ženy, již se uzavření manželství nebo vznik partnerství týká, uvést v matriční knize příjmení, které bude po uzavření manželství nebo vstupu do partnerství užívat, v mužském tvaru, jde-li o

- a) cizinku,
 - b) občanku, která má nebo bude mít trvalý pobyt v cizině,
 - c) občanku, jejíž manžel je cizinec nebo jejíž partnerka je cizinka, nebo
 - d) občanku, která je jiné než české národnosti.
-
- Při zápisu narození dítěte lze na základě žádosti rodičů uvést příjmení dítěte ženského pohlaví v mužském tvaru, je-li dítě
 - a) cizincem,
 - b) občanem, který má nebo bude mít trvalý pobyt v cizině,
 - c) občanem, jehož jeden z rodičů je cizincem, nebo
 - d) občanem, který je jiné než české národnosti.
-
- Není-li jeden rodič znám, je rodičovské odpovědnosti zbaven nebo je výkon jeho rodičovské odpovědnosti v této oblasti omezen nebo pozastaven, zapíše se mužský tvar příjmení dítěte ženského pohlaví podle prohlášení druhého z rodičů.
-
- Při zápisu úmrtí cizinky se uvede v matriční knize příjmení ženy, již se zápis týká, v mužském tvaru, je-li jeho užívání prokázáno matričním dokladem, popřípadě jinou veřejnou listinou.

- Užívá-li žena příjmení v mužském tvaru, může u kteréhokoli matričního úřadu požádat o užívání svého příjmení v souladu s pravidly české mluvnice.
- Jde-li o dítě starší 15 let, připojí se k žádosti jeho souhlas, bez něhož nemůže ke změně tvaru příjmení dojít.
- Není-li jeden rodič znám, je rodičovské odpovědnosti zbaven nebo je výkon jeho rodičovské odpovědnosti v této oblasti omezen nebo pozastaven, zapíše se mužský tvar příjmení dítěte ženského pohlaví podle žádosti druhého z rodičů.

Více příjmení

- Občan může užívat více příjmení pouze za těchto podmínek:
 - a) nabyli-li je podle dříve platných předpisů a je oprávněn je užívat podle tohoto zákona, anebo
 - b) prohlásil-li souhlasně při uzavírání manželství, že příjmení druhého snoubence užívajícího více příjmení bude jejich příjmením společným, anebo
 - c) prohlásil-li při uzavírání manželství, že spolu se společným příjmením bude užívat a na druhém místě uvádět příjmení předchozí, nebo
 - d) jde-li o příjmení dítěte po jeho rodičích, kteří jsou oprávněni užívat více příjmení, nebo
 - e) nabyli-li je v souvislosti s osvojením .
- Fyzická osoba, jejíž příjmení jsou zapsána v knize narození nebo v knize manželství, může před kterýmkoli matričním úřadem prohlásit, že bude užívat pouze jedno, popřípadě dvě příjmení. Za trvání manželství lze takovéto prohlášení učinit pouze souhlasným prohlášením manželů. Prohlásila-li fyzická osoba při uzavírání manželství, že spolu se společným příjmením bude užívat a na druhém místě uvádět příjmení předchozí, nelze prohlášením upustit od užívání společného příjmení, jestliže toto manželství trvá.
- Prohlásila-li fyzická osoba při uzavírání manželství, že si ponechá své dosavadní příjmení, které je složeno z více příjmení, a tato příjmení užívají společně nezletilé děti manželů, prohlášení o upuštění od užívání příjmení lze za trvání manželství učinit pouze se souhlasem druhého manžela a vztahuje se i na společně nezletilé děti manželů.
- Ponechají-li si manželé po uzavření manželství svá dosavadní příjmení, mohou i později učinit prohlášení před kterýmkoli matričním úřadem, že se dohodli na společném příjmení jednoho z nich. Prohlášení se vztahuje i na společně nezletilé děti manželů. V poznámce oddacího listu matriční úřad vyznačí, odkdy manželé užívají společné příjmení.
- Při zápisu manželství uzavřeného na území cizího státu zvláštní matrika na základě žádosti občana uvede jeho příjmení i příjmení jeho manžela v podobě uvedených na cizozemském matričním dokladu nebo dokladu totožnosti anebo v potvrzení cizího státu.
- Postupem podle odstavce 5 zapíše zvláštní matrika i manželství, které bylo uzavřeno na území cizího státu přede dnem 1. července 2012.

- Matriční úřad na základě prohlášení občana, který je současně státním občanem jiného členského státu Evropské unie, uvede v matriční knize jméno, popřípadě jména, nebo příjmení občana v podobě, kterou mu umožňuje užívat právo a tradice tohoto jiného členského státu Evropské unie, prokáže-li občan jeho užívání matričním dokladem, popřípadě jinou veřejnou listinou tohoto jiného členského státu Evropské unie. Prohlášení se činí před matričním úřadem, v jehož knize narození nebo knize manželství je jméno, popřípadě jména, nebo příjmení zapsáno. U nezletilého staršího 15 let se k prohlášení připojí jeho souhlas, bez něhož k prohlášení nemůže dojít. Prohlášení lze učinit pouze jednou a nelze je vzít zpět.
- K prohlášení podle odstavce 1 nezletilého dítěte musí být přiložen písemný souhlas druhého rodiče nebo pravomocné rozhodnutí soudu nahrazující tento souhlas. Není-li souhlas činěn před matričním úřadem, musí být podpis na listině obsahující souhlas druhého rodiče úředně ověřen. Není-li jeden rodič znám, je rodičovské odpovědnosti zbaven nebo je výkon jeho rodičovské odpovědnosti v této oblasti omezen nebo pozastaven, zapíše se prohlášení podle druhého z rodičů.

Změna jména a příjmení

- Jméno, popřípadě jména, nebo příjmení, popřípadě více příjmení, která je fyzická osoba povinna užívat, lze změnit fyzické osobě pouze na základě její žádosti, případně žádosti jejích zákonných zástupců.
- Změna příjmení se povolí zejména tehdy, jde-li o příjmení hanlivé, nebo směšné, nebo je-li pro to vážný důvod.
- Změna jména se nepovolí, žádá-li fyzická osoba mužského pohlaví o změnu na jméno ženské, nebo naopak, žádá-li o změnu jména na jméno neexistující, zkomolené, zdrobnělé, domácké, nebo na jméno, které má žijící sourozenec společných rodičů. Vzniknou-li pochybnosti o existenci jména nebo jeho správné podobě, je žadatel povinen předložit doklad vydaný znalcem.
- Změna jména nebo příjmení se nepovolí, jestliže by změna byla v rozporu s potřebami a zájmy nezletilého.
- Matriční úřad povolí na základě žádosti fyzické osoby a potvrzení poskytovatele zdravotních služeb změnu jména, popřípadě jmen, a příjmení
 - a) na neutrální jméno a příjmení, byla-li zahájena léčba pro změnu pohlaví, nebo
 - b) na jiné jméno, popřípadě jména, a příjmení, byla-li léčba pro změnu pohlaví dokončena .
- Nepožádá-li fyzická osoba po změně pohlaví o změnu jména a příjmení, matriční úřad uvede v knize narození její příjmení v souladu s pravidly české mluvnice ve tvaru odpovídajícím novému pohlaví; jméno do knihy narození nezapíše a učiní o tom oznámení soudu.
- Fyzické osobě, která není občanem, lze povolit změnu jména nebo příjmení, jen má-li povolen trvalý pobyt podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky nebo jí byl udělen azyl nebo doplňková ochrana podle zákona o azylu.

- Za trvání manželství může být změna příjmení povolena pouze na základě souhlasu obou manželů.
- Mají-li manželé společné příjmení a je-li povolena změna příjmení jednomu z nich, vztahuje se tato změna i na příjmení druhého manžela a příjmení jejich nezletilých dětí.
- Mají-li manželé a rodiče dítěte různá příjmení, změna příjmení toho z manželů, jehož příjmení má nezletilý, se vztahuje i na nezletilého.
- Mají-li manželé společné příjmení a jeden z nich užívá a na druhém místě uvádí příjmení předchozí, může jim být povolena změna pouze tohoto společného příjmení.
- U fyzických osob, které změnily osobní stav a kterým byla povolena změna rodného příjmení, se povolená změna příjmení zapisuje v knize manželství nebo v knize partnerství, popřípadě v knize úmrtí v zápise úmrtí zemřelého manžela, popřípadě partnera.